

(א) זכמים כ., (ב) ומוספתא מנחות פ"י ה"ג, (ג) מנחות כ"ג, (ד) ונקמן מג"ג, (ה) כס"א: חלקו, (ו) דברים טו, (ז) ליל ויבמות פ' העלל דף ע"ג.

הגהות הב"ח

(א) נמי אפילו מימא רבי השתא רבי ארי' יוסי כר' יהודה מוסיף: (ב) שם ועל עולה עון לקט שפחה ופאה (ומעשר עני תא"מ וי"ב רש"י לא גרס ליה: (ג) רש"י ד"ה מאן שמעת כ' בין האולם למוצה קשהיט דתקן בתמי' ופדו: (ד) ד"ה אף בין האולם כ"י שגן המורה ולמוצה לאו שמו צפון מובה: (ה) ד"ה השתא רבי כ"י קא אמרי וכו' אאשר דרבי דמוסיף נת: (ו) ד"ה אן הכי כ'י טקמיא בתקן לפוטי של כל העורה:

רבינו הננאל

מתניתין דלא רבי יוסי דתניא שחט אוחו על יד המזבח צפונה, איהו צפון המזבח הכשר בשחיטת קדשי קדשים מקור צפוני עד כותל עורה צפוני כנגד כל המזבח דברי ר' יוסי ב"ר יהודה. ר' אלעזר בר' שמעון מוסיף כלפי המערב אף בין האולם ולמזבח. ר' מוסיף מקצה המזבח ולחין בין המזבח והם מקום דריסת הכהנים י"א אמה ומקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה. נמצאת לר' יוסי ב"ר יהודה צפון ל"ב אמה בלבד והוא ארך המזבח. ורבי אלעזר ב"ר שמעון ג"ד אמה. הנה משנתנו אינה לר' יוסי ב"ר יהודה, דהא לית ליה מקום כשר לשחיטה אלא כנגד המזבח בלבד, ומתני' קתני שחיטת הפר בין האולם ולמזבח. לר' נמי ליתא, דהא ע"ז אמה, והוא מכותל מזרחי עד כותל המזבח ונוקמיה בכל העורה. ואמר אלא מתני' ארבי"ש נוקמיה בין מובה לכותל העורה ולרבי הכל צפון הוא. אלא למה קרבו לשחטו קרוב להיכל, לפי שכהן גדול חלישות יש בו, אינו יכול לבוא ברם הפר מרחוק. כך לרבי א"ע"פ שכל העורה כולה כשר הוא, משום חולשת דבהן גדול קירבו. מקום בית החולפות ח"ו ט"ז אמה שהאולם עורך מפה ומפה על ההיכל ובתליו ותאיו ובתליו והמסיבה ובתליו.

אמר להם הממונה

גב' מאן שמעס ליה דאמר בין אולם ולמוצה. קרוי צפון לשחיטת קדשי קדשים מחלי פתח ההיכל ולצפון בין האולם למוצה (א) דתקן בתמי' ופרו היה עומד בין האולם ולמוצה ומנן צפרק דלקמן (דף מ"א): שצמקוס ידיו שחטו דקתני בא לו אלל פרו שניה וסמך שמי ידיו כו' שחטו וקיבל צמורק כו' (י) ופגג

כל המוצה כולו. שלשים ושתים אמה כנגד המוצה בצפון קרוי צפון לשחיטת קדשי קדשים אלל שלל כנגד המוצה אלל מערב וללד מוצה א"ע"פ שהוא צפון העורה אינו צפון לשחיטה דבעינן על ירך המוצה כדמתיב (ויקרא ה) ושחט אותו על ירך המוצה כפונה: **אף בין האולם למוצה.** כל ירך ממש אלל חלק צפוני שמן המוצה ולמוצה (י) לא (שמן מוצה): **רבי מוסיף.** אף כל צפון העורה שזאת עשרה אמה של מקום דריסת רגלי הכהנים עד כותל מזרחי של עורה: **אלל מן החליפות ולפנים.** רוחב האולם עורך על רוחב ההיכל ט"ז אמה לצפון וכנגדו לדרום ומשך אותו עורך מערב ואותו עורך קרוי בית החליפות שהי צפן עשרים וארבע חלונות חלון לכל משמר ששם גזוים סכינים של קודש וסכין קרוי חילוף (א) צלשון ערבי ואויר שאחורי אותו עורך למערב ואויר שצין צפון כותל העורך לצין כותל העורה קרוי לפנים מן החליפות: **הכל מודים שפסול.** דכיון שאין המוצה נראה שם אינו קרוי ירך המוצה: **לימא.** דוקא רבי אלעזר צרבי שמעון היא דוקא רבי: **השפא ר' ארדבי יוסי מוסיף וכו'.** כלומר מאי תיבעי לך פשיטא דלאו דוקא קא אמרי וכו' (א) רבי דמוסיף את צפון של זד מוצה שהוא מרוחק מקדושת היכל ארדבי יוסי

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו:

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו:

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו:

פרק שלישי יומא

לו.

נוקמיה בין המזבח ולכותל. תימה מאי קס"ד דהמקשה דקאמר לימא דלא כרבי כיון דלר"א בר"ש נמי קשה נוקמיה בין המוצה כולו יש לומר דס"ד דשאלמא לר"א בר"ש כיון דעל ירך המוצה הוי מקום נסנין וטבעות ושולחנות לא מוקמי ליה התם שאין לשם מקום פניו כולי האי ועוד שמא ירביץ גללים ואלל המוצה גנאי הוא אלל לר' לוקמיה רחוק משם אלל הפתח ומכל מקום מהדר ליה דטפי הוה עדיפא לאוקמיה אלל המוצה מלקרבו כל כך להיכל אלל משום חולשא דבהן גדול:

ובעשר עני. לא ידענא אמאי לא גרס ליה רש"י דאף על גב דבתוספתא דמנחות ליתא דילמא צרייתא אחריתי היא ואי משום דיס לו ידיו כדמתיב וגם נתמיו לזוי לגר וגו' מ"מ כיון דאין לו ידיו צפני ענמא אלל אגב מעשר שני כמו תרומה דאין מתודה עליה צפני ענמא כדתקן בתוספתא דכוריים (פ"ג משנה ג) ומייתי לה צפרק (ההכח דף ג) ובמסכת מעשר שני (פ"ה משנה י) תנא וגם נתמיו לרבות את התרומה וכו' להכי מתודה נמי עון מעשר עני על העולה ועוד דידרו דהתם היינו כשעשה כדן והכא מתודה עון מעשר עני:

ע"ז עשה וע"ז לא תעשה שניתק לעשה. לא ידענא אמאי לא קא תשיב כל לאוי דלא לקו עליהו כגון לאו שזכללות ולא שאין בו מעשה ונראה לי מדמתיב (ויקרא ה) ונראה על משמע שיש לו תקנה ורצוי במקום אחר והיינו עשה שצידו לתקן לעשות סוכה ותפלין וכיוצא בהן ואם עבר יום או יומים עולה מכפרת עליו וכן לא תעשה הניתק לעשה וכן על חייבי מיתות ועל חייבי כריתות ומייתיב לאוין חמורין היתה מכפרת אלל שיש להן כפרה אחרת שעושן אמור אלל הני אין להם ריזוי ותקנה צמק' אחר: **לאו**

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו:

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו:

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו:

עין משפט
גב' מאן שמעס ליה דאמר בין אולם ולמוצה. קרוי צפון לשחיטת קדשי קדשים מחלי פתח ההיכל ולצפון בין האולם למוצה (א) דתקן בתמי' ופרו היה עומד בין האולם ולמוצה ומנן צפרק דלקמן (דף מ"א): שצמקוס ידיו שחטו דקתני בא לו אלל פרו שניה וסמך שמי ידיו כו' שחטו וקיבל צמורק כו' (י) ופגג

מוסף רש"י

מאן שמעת דלא רבי יוסי דתניא שחט אוחו על יד המזבח צפונה, איהו צפון המזבח הכשר בשחיטת קדשי קדשים מקור צפוני עד כותל עורה צפוני כנגד כל המזבח דברי ר' יוסי ב"ר יהודה. ר' אלעזר בר' שמעון מוסיף כלפי המערב אף בין האולם ולמזבח. ר' מוסיף מקצה המזבח ולחין בין המזבח והם מקום דריסת הכהנים י"א אמה ומקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה. נמצאת לר' יוסי ב"ר יהודה צפון ל"ב אמה בלבד והוא ארך המזבח. ורבי אלעזר ב"ר שמעון ג"ד אמה. הנה משנתנו אינה לר' יוסי ב"ר יהודה, דהא לית ליה מקום כשר לשחיטה אלא כנגד המזבח בלבד, ומתני' קתני שחיטת הפר בין האולם ולמזבח. לר' נמי ליתא, דהא ע"ז אמה, והוא מכותל מזרחי עד כותל המזבח ונוקמיה בכל העורה. ואמר אלא מתני' ארבי"ש נוקמיה בין מובה לכותל העורה ולרבי הכל צפון הוא. אלא למה קרבו לשחטו קרוב להיכל, לפי שכהן גדול חלישות יש בו, אינו יכול לבוא ברם הפר מרחוק. כך לרבי א"ע"פ שכל העורה כולה כשר הוא, משום חולשת דבהן גדול קירבו. מקום בית החולפות ח"ו ט"ז אמה שהאולם עורך מפה ומפה על ההיכל ובתליו ותאיו ובתליו והמסיבה ובתליו.

הוא דמוסיף לה אלל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק כשר והמקורב פסול: **אן הכי קאמרנין.** כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אית ליה בין האולם ולמוצה צפון והאי דקא אמרי דמכשיר כל צפון העורה דאי כרבי למה לי לקרוביה לצין האולם ולמוצה נוקמיה בחלק צפוני (א) דכל העורה בצויה במקום שירצה: **אלל מאי רבי אלעזר צרבי שמעון נוקמיה בין כותל מוצה צפוני לכותל עורה צפוני.** דהא לכולי עלמא עיקר צפון לירך המוצה ממש התם הוא: **אלל מאי אים לך למימר.** אמאי מקרב ליה כולי האי: **משום חולשא דבהן.** שלא יכבד עליו משוי מורק הדס מרחוק: **לרבי נמי.** א"ע"ג דכל עורה כשירה בצפון שלה מקרב ליה לזד הפתח משום חולשא דבהן: **ונוקמיה להדיא.** אחוריו למוצה ופניו להיכל: **שמא ירביץ גללים.** וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו לזד המוצה והכי שפיר טפי להיות ונבו לצפון וראשו לדרום מנאל ונבו שלא כנגד המוצה שאינו מושכו לזד דרום כל אורך הפר אלל שיהא מקפת גופו בין האולם ולמוצה: **כיזד סומך.** כל סמיכת קדשי קדשים: **עומד בצפון.** שקדשי קדשים טעונין צפון: **ופניו למערב.** ואחוריו למזרח: **והסומך.** העלים: **עומד בצורה.** אחוריו למוצה: **עון הגטא.** אותו חטא שהוא מציא עליו: **ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי.** ר' דמנחות (פ"ה) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו ידיו וגם נתמיו לזוי (א) זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פ"ה משנה י) **רבי עקיבא אומר אין עולה צאה כו'.** טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה צאה אס על כריתות ומיתות צ"ד הרי עושן אמור אס על לא תעשה הרי עושן אמור מלקות הא אין עולה צאה אלל על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו: